

2. Савчин М.В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму: монографія. Ужгород: РІК-У, 2018. 440 с.

3. Конституціоналізм, конституція, конституційне право та їхні взаємозв'язки: загальна характеристика. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23880/Koziubra_Konstytutsionalizm_konstytutsiia_konstytutsiine_pravo_ta_yikhni_vzaiemozviazky_zahalna_karakterystyka.pdf?sequence=1&isAllowed=y

4. Поняття, предмет і джерела конституційного права України. URL: <https://buklib.net/books/22778/>

УДК 342.7(043.2)

Білан В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Чулінда Л.І., к.ю.н., доцент

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасний світ розвивається та прогресує щодня. Наразі суспільство має багато прав, можливостей та перспектив. Будь-яка країна має свої особливості, надзвичайно талановитих і працелюбних людей. Кожна суверенна держава найбільше цінує і дбає про своїх громадян, які роблять усе для того, аби держава процвітала й розвивалася. Українці – вільний, незламний та сильний духом народ. Останній рік українці згуртувалися, як ніколи, адже агресивна РФ здійснила жорстокий напад на суверенну територію нашої держави, маючи за пріоритет владу та вигоду, а не життя людей та мир, життя України та українців змінилося.

Серед масових порушень прав людини найнезахищенішим виявилось право на життя. Здавалося б, це дикість у демократичному сучасному світі ХХІ століття, проте для України – це сувора реальність буття. Наша держава бореться за право на життя, проте щодня країна-терорист знищує не тільки військові об'єкти, критичну інфраструктуру, а й мирне населення, сотні тисяч ні в чому не винних громадян, які загинули через чийсь наказ. Десятків тисяч загиблих дітей, немовлят, та тих, хто ще не народився – не стало, хтось просто захотів забрати їхнє життя.

Сьогодні актуальність і важливість права на життя людини, його реалізація і захист є очевидними, адже без такого фундаментального права всі інші права перестають мати будь-яке значення. Життя – це передумова реалізації всіх прав і свобод людини. Дане право знаходить своє закріплення у всіх договорах з прав людини, є частиною міжнародного права. Життя є фундаментальним правом людини, найважливішою цінністю.

Кожна людина – це особистість, яка має права та обов’язки. У Загальній декларації прав людини зафіксовано вимоги для дотримання прав та свобод людини. Якщо детальніше розглянути дії московії стосовно України, то можна зауважити, що порушено багато статей цього документа. Наприклад, стаття 2: «Кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, проголошені цією Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища. Крім того, не повинно проводитися ніякого розрізнення на основі політичного, правового або міжнародного статусу країни або території, до якої людина належить, незалежно від того, чи є ця територія незалежною, підопічною, несамоврядованою або як-небудь інакше обмеженою у своєму суверенітеті»; стаття 3: «Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність»; Стаття 5: «Ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання» [1].

Військовий напад Росії на Україну є грубим порушенням Статуту Ради Європи та Європейської конвенції з прав людини. Стаття 2 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод стверджує, що право кожного на життя охороняється законом. Це означає, що над державою тяжіє обов’язок зробити все для того, щоб людське життя перебувало у безпеці [2]. Стаття 27 Конституції України констатує: «Кожна людина має невід’ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов’язок держави – захищати життя людини» [3]. Воєнні дії, які розпочалися 24 лютого 2022 року в різних частинах України, створюють реальний і триваючий ризик серйозних порушень прав цивільного населення.

В умовах війни практично беззахисним є основне право людини – право на життя. Вбивства й тілесні ушкодження, викрадення людей на захоплених територіях і примусове вивезення, катування та нелюдське поводження, згвалтування та інші форми насильства – є прямим порушенням як права на життя, так і прав на гідність та недоторканність. Порушуються і права людини на охорону здоров’я, неможливість доступу до медицини, завдання шкоди здоров’ю внаслідок травмувань тощо. Порушенням прав людини також можна вважати пошкодження або руйнування майна, а також те, що людина внаслідок війни була позбавлена власної домівки чи не могла виїхати із окупованих територій. Порушені зелені коридори та сотні тисяч домівок зруйновані внаслідок російської агресії.

Звірське знущання окупантів над українським мирним населенням переходить всі можливі грані. Тортури, гвалтування, масові розстріли, побої та розграбування поселень. Знищення усього живого на окупованих

територіях. Багато протиправних дій, які відбуваються в ході збройних конфліктів, заборонені Женевською конвенцією та багатьма іншими нормативними договорами. Але російську владу це не зупиняє, вони продовжують звірства над українським народом. Російська армія безжально знищує нашу квітучу землю, вбиває її мирних жителів, руйнує міста.

Під час війни незахищеними є діти, вони можуть бути розлучені із батьками, втратити доступ до освіти, медицини тощо, а це є порушенням прав дитини. Російський уряд керує розгалуженою мережею з десятків таборів, де утримуються тисячі українських дітей з початку повномасштабної війни проти України. 17 березня 2023 р. Міжнародний кримінальний суд видав ордер на арешт президента РФ Володимира Путіна та уповноваженої при президенті РФ з прав дитини Марії Львової-Белової, яких звинувачують в незаконній депортації населення та дітей з території України до Росії [4]. У суді вважають, що існують достатні підстави вважати, що Путін несе індивідуальну кримінальну відповідальність за вказані злочини через безпосередню участь, дії спільно з іншими людьми або ж через неспроможність здійснювати належний контроль над цивільними та військовими підлеглими, які вчиняли такі дії або допускали їх вчинення.

Отже, Україна – незламна та вільна, і вона виборює своє право на життя. Впевненість в тому, що рано чи пізно РФ заплатить за всі звірства, які були вчинені в Україні, є. Проте Україна досить багато втратила та продовжує втрачати. РФ порушує всі можливі права людини в Україні під час воєнної агресії. Українська міць – незламна та непереможна, український народ витримає все.

Література

1. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 груд. 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 16.03.2023).
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
3. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
4. Situation in Ukraine: ICC judges issue arrest warrants against Vladimir Vladimirovich Putin and Maria Alekseyevna Lvova-Belova. <https://www.icc-cpi.int/news/situation-ukraine-icc-judges-issue-arrest-warrants-against-vladimir-vladimirovich-putin-and?fbclid=IwAR0nGUmKFEJFyz1yebHaDKXOBtR3vQjinjCpn e2GNnN9AdwGmhm2IE8YxU>.